

Mgr. Teodor Kohút – Martin Olšovský :

***ERB, OBECNÁ PEČAŤ
A VLAJKA OBCE
PODSKALIE***

(Podkladové materiály)

Predpoklady erbu, obecnej pečate a obecnej vlajky obce Podskalie

K histórii Obec bola pôvodne majetkom Nitrianskej diecézy, čo dokazuje názov uvedený **obce** v registri pápežských kolektorov o zaplatených desiatkoch, ktoré pápežská kúria v Avignone predpísala užívateľom cirkevných benefícií v Uhorsku v rokoch 1332 – 1337- Egyházas Nádas /egyház-cirkev, nádas-tfístie/. Patrocínium kostola sv. Martinovi-vyznavačovi je doložené už v listine z roku 1392, vydanéj nitrianskou kapitulou.

V listine sa uvádza prvý pravdepodobný zistiteľný svetský majiteľ Podskalia – magister Mikuláš z Krnče, dvorský rytier, familiár Stibora zo Stiboric (šľachtici z Krnče boli jednou z vetiev rodu Diviackych, patrili k tretej samostatnej vetve, ktorá mala svoje pôvodné sídlo po roku 1258 vo Veľkých Bošanoch). Synovia nebohého magistra Mikuláša Juraj a Ján i v mene svojho neplnoletého brata Mikuláša predali celý svoj majetok Horné Třstie (uvádza sa aj farský kostol sv. Martina – vyznávača, čo je nepopierateľný dôkaz, že ide o dnešné Podskalie) Štefanovi, synovi Vavrince z Lieskovca. Potvrďuje to spomínaná listina vydaná nitrianskou kapitulou 21. decembra 1392. Tak prešlo Podskalie do vlastníctva rodu Lieskovských. Štefan, syn Vavrince, bol roku 1407 kastelánom hradu Košeca, 1415 hlavným županom Trenčianskej stolice. Mal šesť synov (Petra, Jakuba, Jána, Stanislava, Ladislava a Štefana), ktorí roku 1462 vlastnili Košecké hradné panstvo.

Obec patrila začas hradnému panstvu Košeca, potom zemanom. Zo zemianskych majiteľov Podskalia môžeme uviesť nasledovných: Na prelome 16. – 17. storočia boli vlastníkami príslušníci rodu Borčických. Neskoršími majiteľmi boli príslušníci rodu Trst'anských. Erby oboch rodov však neobsahujú také heraldické figúry, ktoré by bolo možné využiť pri tvorbe erbu Podskalia, preto ani neuvádzame ich popis.

Motív Zachovali sa dve obecné pečate. Staršia s priemerom 22 mm, bola použitá na **obecných** listine z roku 1770. V obraze pečate je sv. Martin na koni, delí sa o plášť so **pečatí** žobrákom. Pečať je nezreteľná, vypracovaná pomerne primitívne (kôň je neforemný, svätec má veľký klobúk). Kruhopolis pečate bol na papierovej clone, je nečitateľný.

Mladšia pečať, s priemerom 24 mm, patrí k typu pečatí, ktoré si dali na príkaz stoličných úradov obce vyhotoviť okolo roku 1784. Zo zachovaného negatívneho odtlačku z podušky rozoznať iba obrysy sv. Martina na koni, postava stojaceho žobráka je veľmi nezreteľná. Kruhopolis pečate je čitateľný: **OSADA PODSKAL** ★.

Obecné pečate boli publikované v práci Juraja Fojtíka (popis na str. 144, pečate v prílohových tabuľkách, staršia z roku 1770 v tabuľke XLIX., mladšia – typ 1784 v tabuľke XVI.).

Pečať V nedávnej dobe sa nám podarilo objaviť pečatidlo rímsko – katolíckeho **farského** farského úradu v Podskali. Pečať ním vytlačená má elipsovité tvar **úradu** rozmerov 56 mm (výška) x 47 mm (šírka). Ústredným motívom pečate je svätý Martin deliaci sa o plášť so žobrákom. V ľavej polovici pečate pri vnútornom okraji kruhopisu sa nachádza v pozadí na návrší stavba veže s hradbami (hrad?). V dolnej časti obrazového poľa je nápis **SV. MARTIN**. Text kruhopisu: ★ **Rím. Kat. farský úrad Podskalie** ★ **diecéza Nitra**. Pečať doposiaľ nebola nikde publikovaná.

Kostol Kostol sv. Martina v Podskali je pôvodne gotická stavba zo 14. storočia **sv. Martina** (na mieste staršieho dreveného kostolíka), barokovo bol prestavaný v rokoch 1750 – 1754. Z obdobia barokovej prestavby pochádza aj oltárny obraz sv. Martina. Autorom obrazu je žiak Paula Trogera, trnavský mešťan viedenského pôvodu, Vavrinec Muczinger. Namaľoval ho roku 1751 .

Z uvedených faktov vyplýva, že najvyhovujúcejším motívom obecného erbu je výjav zo života sv. Martina z Tours - sv. Martin sa delí so žobrákom o plášť, v pozadí s kostolom sv. Martina v Podskalí

Návrh obecného erbu *Štít erbu:* Erb je koncipovaný do dolu zaobleného, polokruhého, tzv. nesko-rogotického štítu, farba štítu je modrá.

Heraldické figúry: Na striebornom zlatohrivom, zlatochvostom a zlatokopytom koni sedí strieborný, zlatovlasý sv. Martin, odetý v červenom plášti, na hlave strieborná prilbica s červeným chocholom, v ruke so zlatou šablou; v strede päty kľáčiaci strieborný žobrák so zlatým rúškom. V ľavom hornom rohu a ľavom bočnom mieste strieborný kostol sv. Martina v Podskalí so zlatou strechou.

Návrh obecnej pečate Dodržíme tradičný tvar i rozmer. Kovové pečatidlo bude okrúhle, s priemerom zásadne uznávaným 35 mm, s polkruhom v dolnej časti, vymedzeným pre kruhopis.

Motív pečate: Motív prebraný v obrysovej podobe (v zmenšenej forme) z erbu obce.

Kruhopic: V kruhopise pri dolnom okraji pečate dostredivý nápis **OBEC PODSKALIE**.

Tvar vlajky Aj pri návrhu obecnej vlajky vychádzame z presne stanovených rozmerov a tvaru. Pomer strán vlajky je 2 : 3, vlajka je zakončená tromi cípmi, tzv. dvojitým lastovičím chvostom. Zástrihy chvosta siahajú do jednej tretiny listu vlajky.

Rozloženie farieb: Okraje vlajky sú modré, siahajú do polovice horného i dolného cípu vlajky. Po nich nasleduje biela farba, pásy sú vo vnútornej časti od zástrihov po upevňovací okraj. Nasledujú červené pásy. Stred tvorí žltý pás.

Podobné rozloženie farieb budú mať: zástava obce, koruhva obce a krátka zástava obce.

Použitá literatúra:

- A Magyar Korona Országainak Helységnevtára 1873, Budapest 1873
- Fojtík, Juraj: Mestské a obecné pečate Trenčianskej župy, Slovenská archívna správa, Nitra 1974
- Hnutelné pamiatky Stredoslovenského kraja v štátnych zoznamoch, vydal SÚPSOP – stredisko v Banskej Bystrici, 1970
- Hudák, Ján: Patrocínia na Slovensku, Umenovedný ústav SAV, Bratislava 1984
- Najstaršie rody na Slovensku, Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť pri Matici slovenskej 1994
- Súpis pamiatok na Slovensku, zv. II. – K-P, SÚPSOP, Obzor, Bratislava 1968
- Šmatlák, Stanislav a kol.: SLOVENSKO – KULTÚRA – I. ČASŤ, Obzor, Bratislava 1979
- Vrteľ, Ladislav: Osem storočí slovenskej heraldiky, Matica slovenská 1999
- Frederik Federmayer – Denis Pongrácz: Lexikón erbov šľachty na Slovensku I, Trenčianska stolica. Šľachta Trenčianskej stolice podľa súpisov z rokov 1596 a 1646/47. Knižné vydavateľstvo Hajko & Hajková, Bratislava 2000

Autor textu: Mgr. Teodor Kohút.

Autor výtvarného riešenia erbu: Martin Olšovský.